

شاخصه جامعه منتظر در ماه شعبان

علیرضا وکیل‌ا جامعه‌ای که در آن افراد، تنها به فکر منافع شخصی خود باشند، دیر یا زود دچار فروپاشی و انزوا می‌شود. درمقابل، جامعه‌ای که برپایه همدلی و یاری متقابل بنا شده باشد، همچون کوهی استوار دربرابر حوادث ایستادگی می‌کند. در ماه شعبان که ماه آمادگی برای ظهور منجی ^(عج) است، نیاز به این هم‌بستگی اجتماعی، بیش از پیش احساس می‌شود.

خداوند در سوره مائده، آیه ۲ می‌فرماید: «وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنََّّهُ... سَدِيدُ الْعِقَابِ؛ و در نیکی و پرهیزکاری به هم کمک کنید و در گناه و تجاوز، یاری یکدیگر نکنید و از خدا بترسید که خداوند، مجازاتش سخت است.» پیام کلیدی این آیه، تقسیم‌بندی تعاملات اجتماعی به دو بخش «سازنده» و «نابودگر» است. خداوند، ما را به همکاری در مسیر «نیکی و تقوا» فرامی‌خواند و به صراحت از یاری یکدیگر در «اثم و عدوان» نهی می‌کند. در زندگی روزمره، این مطلب به ما می‌آموزد که باید مراقب باشیم در چه برنامه‌هایی شریک می‌شویم. کمک به نیازمندان، شرکت در مراسم دینی و حمایت از محرومان، مصداق کمک در نیکی است. اما کمک به ظالم یا همکاری در کارهای حرام، حتی اگر سود مالی داشته باشد، گناهی بزرگ است. همکاری در کار خیر، مانند دسته‌جمعی برداشتن سنگ بزرگی است که هیچ فردی به‌تنهایی از عهده انجام آن برنمی‌آید، اما با تلاش جمعی، به‌راحتی از سر راه برداشته می‌شود.

جامعه‌ای شایسته ظهور امام‌زمان ^(عج)

امام صادق ^(ع) می‌فرمایند: «التَّعَاوُنُ عَلَى الْبِرِّ تَكَافُؤٌ، همکاری در نیکی، موجب کفایت نیازها می‌شود.» برای انجام هر کار خیر، باید هرکسی مسئولیتی را برعهده بگیرد تا بتوان کار را به سرانجام رساند. بنابراین، برای ساختن جامعه‌ای که شایسته ظهور امام‌زمان ^(عج) باشد، نیز باید دست در دست هم دهیم و میدان را برای انجام کارهای خیر و تقوا فراهم کنیم.

با فرا رسیدن ایام نیمه شعبان، هرساله آیین «چراغ برات»

در مشهد برگزار می‌شود

چراغی به یاد رفتگان

حسین ابراهیمی‌ا هر ساله با فرا رسیدن ایام نیمه شعبان آیین «چراغ برات» در این شهر برگزار می‌شود. این آیین مذهبی در گوشه‌گوشه سرزمین کهن خراسان نیز به عنوان رسمی دیرینه و پرشکوه جان می‌گیرد. این آیین نیاکانی که قرن‌هاست در تاروپود فرهنگ این منطقه تنیده شده است، تنها یک مراسم یادبود ساده نیست، بلکه تجلی‌گاه پیوند ناگسستنی زندگان با گذشته، عشق به عزیزان از دست‌رفته و باوری ژرف به جهان باقی است.

جلوه‌های یک سنت نیکو

مردم خراسان، دوسه روز پیش از نیمه شعبان، با قلبی سرشار از احترام و یاد، به آرامگاه عزیزان خود می‌روند. این دیدار، همراه با جلوه‌های زیبای نیکوکاری است؛ مثل قرائت قرآن و خواندن دعا برای آموزش رفتگان، پخش خیرات و غذاهای سنتی درمیان مردم به‌ویژه نیازمندان و درواقع صله‌رحم نمادین با کسانی که دنیا را بدرود گفته‌اند. این اعمال، اگرچه ممکن است به‌صورت جزئی در دین مبین، دستوری مشخص نداشته باشند، در روح و محتوا، کاملاً همسو با توصیه‌های مؤکد دین مبیین اسلام به احسان، صدقه و ادای حق درگذشتگان هستند. آن‌ها نشان می‌دهند که چگونه یک سنت محلی، می‌تواند با ارزش‌های دینی درآمیزد و شکلی مقدس به خود بگیرد. البته، در این میان رعایت اعتدال، پرهیز قاطع از اسراف و حفظ حرمت مکان‌های عمومی و نظافت آن‌ها، از اصولی است که بر شکوه معنوی این مراسم می‌افزاید و آن را از هرگونه انحراف و افراط مصون می‌دارد.

فراتر از یاد

نکته عمیق و درس‌آموز این مراسم، در نگاهی فراتر از سطح آن نهفته است. ما در زندگی، از هر فرصتی برای یادآوری پدران، مادران و عزیزانمان استفاده می‌کنیم. قرآن کریم در این نقطه، نور هدایتی تابان بر ما می‌افکند و می‌فرماید: «فَاذْكُرُوا... فَذِكْرُكُمْ أَتَىٰكُمْ أَوْ أَتَتْكُمْ ذِكْرُ؛ خدا را آن چنان که پدران خود را یاد می‌کنید یا حتی بیشتر، یاد کنید.»

این آیه شریف، کلید معنایی این‌گونه آیین‌ها را به دست می‌دهد؛ اینکه مراسمی مانند چراغ‌برات، نباید صرفاً در حصار غم و یاد گذشته متوقف بماند. این مراسم باید به دریچه‌ای برای نگاه به آینده، فرصتی برای اصلاح خود و بهانه‌ای برای تقرب به خدا تبدیل شود. هر قرآنی که بر سر مزار می‌خوانیم، ما را به کتاب هدایت او در زندگی‌مان متوجه سازد. هر خیراتی که بخش می‌کنیم، یادآور نعمت‌های بی‌شماری باشد که خداوند به ما ارزانی داشته است و مسئولیت‌مان در قبال دیگران، یاد مرگ و آخرت که در چنین مجالسی قوت می‌گیرد، محرکی باشد برای آباد کردن مزرعه دنیا با بذر عبادت و عمل صالح.

روشنایی بخش راه زندگان

چراغ‌برات، درنهایت، بیش از آنکه نورافشانی برای عالم مردگان باشد، روشنایی بخش راه زندگان است. این سنت زیبا، وقتی به کمال حقیقی خود می‌رسد که از حسرت برای دیرپروز فراتر برود و به عزمی برای فردایی روشن در پرتو رضایت الهی تبدیل شود، پس بیاییم در نور این چراغ‌ها، هم پیوند با گذشته را استوار کنیم، هم مسئولیت در قبال حال را به یاد آوریم و هم به‌سوی آینده‌ای که با ذکر خدا و عمل نیک تابناک است، گام برداریم. این است رسالت حقیقی یک سنت اصیل که می‌تواند در هر عصر، پیام‌آور زندگی و امید باشد.

زمزمه‌های انتظار به وقت نیمه شعبان در گفت‌وگو با حجت‌الاسلام والمسلمین حبیب‌ا... فرحزاد

فرج عالم را به فرج مهدی فاطمه ^(عج) گره بزنیم

آمنه مستقیمی‌ا در نیمه شعبان بیش از هر وقت دیگری، عطر گل نرگس مشام جهان را پر می‌کند و یادمان می‌اندازد که انتهای کوچه همه سختی‌ها، ظلم‌ها و تاریکی‌های این دنیا، قرار است با آمدن مهدی موعود ^(عج) به نور ختم شود؛ نوری که عالم اشراق و جان جهان را لبریز از عدل و انصاف می‌کند، پس چه خوب است در این روزها که نبض زمان به یمن قدوم منجی ^(عج) تندتر از همیشه می‌زند، مرور کنیم برخی مباحث و وظایف مهدوی را. در این یاره با حجت‌الاسلام والمسلمین حبیب‌ا... فرحزاد، استاد حوزه و خطیب مذهبی، گفت‌وگو کرده‌ایم.

گزارش

تأویل ۱۰۰ آیه قرآن به امام‌زمان ^(عج)

بشترانه باورهای شیعه درباره مهدویت و انتظار آنچه در عصر ظهور رخ می‌دهد، قرآن و روایات است. در قرآن کریم بیش از ۱۰۰ آیه وجود دارد که در روایات ما تأویل و تفسیر به وجود نازنین امام‌زمان ^(عج) شده‌اند، یعنی این آیات به جز وجود مقدس حضرت حجت ^(عج) در عالم معنا نمی‌یابند؛ مثل آیه «لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَنُكَفِّرَهُ الْفُشْرُوكُنَّ» (صف ۹/ این آیه قطعا به دست با کفایت امام‌زمان ^(عج) محقق می‌شود. همچنین است آیه «وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَعَقُ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَعْفًا» (اسراء ۸۱/ این آیه هم به وجود مقدس آقا امام‌زمان ^(عج) اختصاص دارد که با ظهورشان، حق به‌تمامی اجرا می‌شود؛ یعنی حقیقت محض که هیچ خلل، کمبود، کوتاهی، سهو و خطایی در آن راه ندارد.

دعا برای فرج، جزو واجبات است

بنا بر تصریحات قرآنی‌روایی، با ظهور امام‌زمان ^(عج) تمام آفات و آحاد، فقر و فلاکت و گرفتاری‌ها برطرف می‌شود؛ برای همین هم تأکید شده است که برای آمدن حضرت حجت ^(عج) بسیار دعا کنید که فرج شما در آن است. زمانی، از مراجع درباره دعا برای امام‌زمان ^(عج) و تعجیل در آمدن ایشان، استفتا شد و همه آن‌ها بلااستثنا فرمودند: «دعا برای فرج، جزو واجبات است.» یعنی وقتی ما ظلم و ظالم را نمی‌خواهیم، باید دعا کرده و زمینه ظهور امام عصر ^(عج) را فراهم کنیم. امام حسن عسکری ^(ع)، به احمد بن اسحاق فرمودند: «به خدا قسم این فرزندم، غیبت طولانی خواهد داشت و در زمان غایب بودن این آقا، کسی از گمراهی و هلاکت نجات پیدا نمی‌کند؛ مگر با دو شرط، کسی که خدا دلش را در اعتقاد بر امام‌زمان ^(عج) ثابت نگاه دارد و خدا توفیق بدهد که برای تعجیل در ظهورش دعا کند.»

در دل دوست به هر حيله، رهی باید کرد

به اعتقاد و باور ما شیعیان، وجود مقدس امام‌زمان ^(عج)، واسطه فیض الهی هستند؛ همان‌طور که در دعای ندبه می‌خوانیم: «این الشیب المتصل بین الارض و السماء؛ یعنی کجاست آن آقای که واسطه بین زمین و آسمان است؟» تمام فیوض از طریق امام‌زمان ^(عج) به خلق می‌رسد، چنان‌که در روایت تصریح شده است اگر امام نباشد، زمین اهل خودش را فرو می‌برد و طومار نظام هستی درهم پیچیده می‌شود. برای کسب این فیض و بهره‌مندی از عنایات خاصه آن حضرت، باید راه انس و ارتباط با ایشان را پیدا کنیم. یکی از بزرگان می‌گفت: «اگر می‌توانید، هر روز یک بار و اگر نمی‌توانید، هفته‌ای یا ماهی یک بار، زیارت آل یاسین را بخوانید.» در دل دوست به هر حيله، رهی باید کرد.

بهترین هدیه برای امام‌زمان ^(عج)

نیمه شعبان باید جلوه‌گاه همیاری و همدلی ما زیر بیرق امام‌زمان ^(عج) و با افق زمینه‌سازی برای ظهور باشد. اگر بخواهیم در این روز به حضرت حجت ^(عج) پیشکش و هدیه‌ای تقدیم کنیم، خدمت به مردم ترک‌گناه آن هم به عشق امام‌زمان ^(عج)، ارزشمندترین و بهترین هدیه معنوی است که به حضرت حجت ^(عج) تقدیم می‌کنیم. خوب است از عمق وجود بگوئیم: «یا صاحب الامر ^(عج)! به عشق روی شما و در تولد شما، این کار شایسته را انجام می‌دهم، یا این فعل حرام را ترک می‌کنم.» در این ایام، بیشتر حواسمان جمع باشد به اینکه گناه و معصیت اعم از ظلم، بد اخلاقی، حسادت، کینه‌ورزی، دروغ، تهمت و قهر مؤمنان نسبت به یکدیگر قلب امام‌زمان ^(عج) را زلزله می‌کند و با پرهیز از چنین رفتارهایی، حضرت را شاد کنیم.

برای عالم، فرج و گشایش بخواهیم

مهم‌ترین عبادتی که روایات از آن به «افضل الاعمال» یاد می‌کنند و ما معمولاً در خلال روزمرگی‌ها از آن غافل می‌شویم، یاد امام‌زمان ^(عج)، انتظار فرج و دعا برای گشایش کلی همه عالم است. از بالاترین عبادات این است که یاد امام را در دل خود و دیگران زنده نگاه داریم و این یاد و نام و امید و انتظار را برای حلول بهاری که با آمدن ایشان عالم را دربر می‌گیرد، تقویت کنیم. اما بدانیم اگرچه گشایش فردی و شخصی مهم است، فرج و گشایش عمومی که همه مشکلات عالم را حل کند، به مراتب مهم‌تر است.

حجت‌الاسلام والمسلمین فرحزاد:

نیمه شعبان باید جلوه‌گاه همیاری و همدلی ما زیر بیرق امام‌زمان ^(عج) و با افق زمینه‌سازی برای ظهور باشد. اگر بخواهیم در این روز به حضرت حجت ^(عج) پیشکشی و هدیه‌ای تقدیم کنیم، خدمت به مردم و ترک گناه ارزشمندترین و بهترین هدیه معنوی است که به حضرت حجت ^(عج) تقدیم می‌کنیم

شب نیمه شعبان را از دست ندهیم

برای درک نیمه شعبان، آدابی همچون قرائت دعای کمیل، نماز، احیا تا اذان صبح و رازونباز با ذات اقدس الهی، زیارت امام حسین ^(ع)، ذکر دعای عرفه و... توصیه شده است.

امام محمد باقر ^(ع) فرمودند: «بعد از لیلی قدر، افضل شب‌ها شب نیمه شعبان است؛ خدا در آن، فضل خود را به بندگان عطا می‌کند و گناهان آن‌ها را می‌آمرزد. خداوند به ذات خود قسم می‌خورد شب نیمه شعبان، سائل و درخواست‌کننده‌ای را از در خانه خود رد نکند.» سپس حضرت فرمودند: «افضل اعمال شب نیمه شعبان، زیارت حضرت اباعبد... ^(ع) است.» مهم‌تر از حاجات دنیا، طلب رحمت و مغفرت است. در این شب از خدا آرزوها و آرمان‌های بزرگ بشری مثل رهایی از ظلم و ظالمان و فراگیر شدن عدالت را طلب کنیم.

روزی دقیقه با امام‌زمان ^(عج) خلوت کنیم

از انس با امام‌زمان ^(عج) و برکات آن غافل نباشیم. یکی از دوستان ما محضر آیت‌ا... میلانی، از مراجع بزرگ مشهد که بسیار عاشق امام‌زمان ^(عج) بود، رسیده و عرض کرده بود: به من نصیحتی کنید؛ ایشان فرمود: «شبان‌روز ۱۴۰ دقیقه است، پنج دقیقه از این زمان را به امام‌زمان ^(عج) اختصاص بدهید؛ بنشینید و با حضرت خلوت کنید. ذکر و یاد ایشان را داشته باشید.» اگر قطره به دریا وصل شود، زنده می‌ماند. ارزش ما به وصل شدن به این دریاست. در این پنج دقیقه می‌توان زیارت آل یاسین خواند، روزی صد بار صلوات همراه با عجل فرجه‌م بفرستید و به محضر ایشان هدیه کنید یا دعای سلامتی حضرت را در قنوت و بعد از نماز بخوانید. اگر برای امام‌زمان ^(عج) دعا کنید، ایشان هم شما را دعا می‌کنند؛ وقتی جواب سلام واجب است. مگر می‌شود ما محبت و عرض ارادت کنیم و حضرت به ما توجه نکنند و پاسخ آن را ندهند؟